

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 393. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992357282832/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

ikke nedværdiges, en Idé, for hvilken uforgængelige Sandheder ligger til Grund. Stjernernes selvkraftige Indvirkning, det, at de er besjælede af Fornuft og omtrent som Underguddomme udover Skaberkraft i de dem underlagte Krese, det er ubestrideligt en langt højere Forestillingsmaade, end at tænke sig dem som døde, mekanisk-regerede Masser.» Og saaledes siger Heiberg i sit Brev til Buntzen: «Man maa indrømme, at Middelalderen med sin alkymistiske og astrologiske Overtro, som dog var grundet i Troen paa Naturens og Aandens Enhed . . . stod . . . i sand videnskabelig Aand højt over den nuværende Tid med dens nøgterne Forsagen af det Eneste, som det i sidste Instans kommer an paa.» Og ganske paa samme Maade priser han Astrologien som «grundet paa Middelalderens dybsindige Mystik», i sin Afhandling om Rveen. Naar selv Heiberg kunde forherlige de astrologiske Fordomme hos Tyge Brahe, kan man saa undre sig over, at Grundtvig gav ham Ret i Antagelsen af Jorden som Verdens-Midtpunkt? — Romantik! Romantik!

Romantikerne vilde grunde en Livsanskuelse og en Poesi paa Savnet, det vil sige paa Længsel, en Poesi, som hvilede paa Forestillingen om det enkelte Menneskes uendelige Vigtighed. Den, der vil grunde sin Livsbetragtning paa Savnet, er nu for saa vidt altid forstandigere end den, som vil grunde den paa Glæden, hvad enten det er paa den nuværende eller paa den Vellyst og Salighed, som er ivente. Thi al den Glæde, vi kender, er undermineret af Sorg og Savn, og saa er det dog bedre og vissere at bygge paa Savnet. Dog Romantikerne bygger ikke paa Savnet alene, men paa dets Tilfredsstillelse; de smægter hen, de flakker om i Længsel efter den blaa Blomst, der vinker dem i det Fjerne.

Længsel er imidlertid Uvirksomhed, næres og trives i Uvirksomhed. Den, som har den romantiske Livsanskuelse bag sig, vil ikke grunde sit Liv herpaa.

Længselen avler det afmægtige Ønske, og Romantiken er Ønskets Poesi. Det romantiske Ønske er saa genialt, at dets Opfyldelse er givet i den romantiske Verden. Hvad Ønsket lover, det holder Livet. Den ægte romantiske Helt kommer sovende til Lykken. Denne Poesi vækker derfor hos den troskyldige Læser Forestillingen om en Verden, hvor Alt lykkes den, der kun længes rigtig heftigt og ønsker af al Magt, en Verden, hvor

alle Hindringer ryddes af Vejen uden Arbejde, uden Indsigt og uden Møje.

Det er evig sandt, at vi længes. Og det er ikke mindre sandt, at vi maa bygge paa noget Vist. Men under al den Uvisshed og Utryghed og Tvivl, hvoraf vi er omringede, er der Et, som er vist og ubortdisputerligt, det er Smerten. Og som Smerten er vis, saaledes er ogsaa Lindringens og Befrielsens Gode vist. Det er vist, at det er højest ubehageligt at være lidende, bunden eller fængslet; det er vist, at det er en stor Vederkvælgelse at blive helbredet, at faa sine Baand løste, at faa sit Fængsels Dør slaaet op paa vid Gab. *Hic Rhodus, hic salta!* Her er en Frihedens Gerning at gøre. Man kan gaa med Hovedet fuldt af Vaklen og Tvivl, hverken vide ud eller ind, hvad man skal tro eller hvad man skal gøre: i det Øjeblik man paa sin Gang opdager, at der er En, som har faaet sine Fingre i Klemme, at en eller anden tung Dør er faldet i paa et Medmenneskes Haand, da er der ikke mere Tvivl om, hvad man har at gøre; man maa se at faa Døren op og Haanden ud.

Og nu træffer det sig saa heldigt eller saa uheldigt, at der altid er nok, der har faaet Fingrene i Klemme, nok, der lider, nok, der sidder i alle Arter af Fængsler, Uvidenhedens, Afhængighedens, Dumhedens og Trældømmens Fængsler. Dem maa vi have ud, og derpaa maa vort Liv være rettet. Romantikeren jager egenkærligt efter sin personlige Lykke og mener, at han selv er af uendelig Vigtighed. Den nye Tids Barn vil ikke spejde op til Himlen efter sin Stjerne eller ud i Horisonten efter den blaa Blomst. Længsel er Uvirksomhed. Men han vil virke. Han vil forstaa, hvad Goethe mente med at lade Wilhelm Meister ende som Læge.

Og saa lidet som en Livsanskuelse kan grundes paa Længselen, saa lidet en Poesi, der har et Forhold til Livet og der i Tidens Længde kan tilfredsstille. Digtingens Opgave er altid den, i sammentrængt Form at give et Billede af et Folks og en Tidsalders Liv. Romantiken har kastet Vrag paa denne Opgave. Den har, som man mest typisk iagttager det hos Novalis i Tyskland, hos Schack Staffeldt i Danmark, sløjft den hele ydre Virkelighed for ud af Digterens Indre, af hans poetiske Længsel at skabe et digterisk-filosofisk System. Den fremstiller ikke Menneskeliv i Bredden og Dybden, men nogle aandrige Per-